

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	15. desember 2016

SAK NR 098-2016

FORDELING AV FORSKNINGSMIDLER FOR 2017

Forslag til vedtak:

1. Styret slutter seg til innstilling vedtatt i Samarbeidsorganet for Helse Sør-Øst RHF og Universitetet i Oslo om fordeling av det øremerkede tilskuddet fra Helse- og omsorgsdepartementet til forskning for 2017.
2. Styret vedtar fordeling og videreføring av strategiske forskningsmidler i regionen slik det fremgår av saksframlegget.

Hamar, 8. desember 2016

Cathrine M. Lofthus
administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

De regionale forskningsmidlene skal brukes til implementering av den regionale forskningsstrategien og legge grunnlag for videreutvikling og kvalitetsforbedring av spesialisthelsetjenesten gjennom økt kunnskap og kompetanse.

Samarbeidsorganet for Helse Sør-Øst RHF og Universitetet i Oslo vedtar innstilling av det øremerkede tilskuddet til forskning fra Helse- og omsorgsdepartementet ("HOD-midler"), og styret i Helse Sør-Øst vedtar endelig fordeling av disse midlene i tillegg til de regionale strategiske forskningsmidlene fra det regionale helseforetakets eget budsjett. For 2017 utgjør HOD-midlene 278,4 millioner kroner og de regionale strategiske midlene 268,6 millioner kroner (kfr styresak 085-2016). De samlede regionale forskningsmidlene utgjør dermed 547,0 mill.kr. En andel av disse midlene konkurransesettes årlig til nye prosjekter og tiltak i en felles prosess med en samlet innstilling.

Det regionale forskningsutvalget har behandlet prinsipper for kvalitets- og nyttevurdering av søknader om forskningsmidler for 2017 og ga i møte 30. november 2016 sin tilslutning til gjennomføringen av søknads- og vurderingsprosessen. Samarbeidsorganet vedtok i møte 2. desember 2016 innstillingen for tildeling av øremerket tilskudd til forskning fra HOD og sluttet seg til innstillingen om fordeling av de regionale strategiske forskningsmidlene.

2. Faktabeskrivelse og fordelingsvirkninger av innstilling

2.1 Utlysning av forskningsmidler

Den totale utlysningsspotten består av de HOD-midler som ikke er bundet opp gjennom tidligere tilsagn til flerårige prosjekter og tiltak (98,7 mill. kr) og den frie andelen av det regionale helseforetakets egne strategiske forskningsmidler (36,7 mill. kr).

Utlysning av forskningsmidler for 2017 fant sted i juni 2016 i henhold til anbefaling fra det regionale forskningsutvalget og fra Samarbeidsorganet for Helse Sør-Øst RHF og Universitetet i Oslo.

2.2 Søknadsbehandling og -innstilling

Ved søknadsfristens utløp 6. september 2016 var det kommet inn i alt 580 søknader. Av disse ble 12 søknader avvist av formelle årsaker. I alt 568 søknader ble faglig vurdert.

Søknadene er vurdert med hensyn til kvalitet og forventet nytteverdi av 38 uavhengige fagfeller, fordelt på syv vurderingskomitéer. Forventet nytte er definert som *prosjektets betydning/ nytteverdi for pasientbehandling på kort eller lang sikt og/ eller sykdomsforebygging og/ eller helsetjenestens organisering og kvalitet*. Denne definisjonen benyttes av de fire regionale helseforetakene. De faglige vurderingskriteriene for kvalitet og nytte er utviklet av alle de regionale helseforetakene i fellesskap og godkjent av de administrerende direktørene i 2016. Søknadsprosessen og den faglige vurderingen av søknadene har vært gjennomført under ett, uavhengig av om midlene har sin opprinnelse i det øremerkede HOD-tilskuddet til forskning eller i de regionale strategiske forskningsmidlene.

En utfyllende beskrivelse av forvaltningen av de regionale forskningsmidlene er gitt i vedlegg 1.

I alt 121 søknader (21,3 %) er innstilt til støtte, av disse tildeles 80 fra HOD-midlene og 41 fra RHF-midlene. Søknadene holdt også i år gjennomgående meget høy kvalitet og den forventede nytteverdien av prosjektene var tilsvarende høy. Mange av de gjenværende søknadene som er vurdert som støtteverdige, nådde ikke i opp i konkurransen innenfor tilgjengelig økonomisk ramme for tildelingen.

Faggruppe	Antall søknader	Antall innstilt	% innstilt	Innstilt beløp mill.kr.
Klinisk somatisk forskning	283	61	21,6	65,6
Basalmedisinsk forskning med translasjonsforskningsperspektiv	167	37	22,2	44,2
Klinisk forskning innen psykisk helse og rus	57	11	19,3	12,7
Annen helseforskning (forskning innen folkehelse, helsetjenesteforskning med mer)	61	12	19,7	12,9
SUM	568	121	21,3	135,4

Tabell 1.
Fordeling av antall søknader og antall innstilt til støtte etter faggruppe.

Samarbeidsorganet vedtok i møte 2. desember 2016 innstillingen for tildeling av øremerket tilskudd til forskning fra HOD og sluttet seg til innstillingen om fordeling av de regionale strategiske forskningsmidlene, konferer vedlegg 2.

Hvilke prosjekter som etter faglig vurdering er anbefalt for tildeling fra de regionale forskningsmidlene fremgår av vedlagte liste i vedlegg 3.

2.3 Kvalitet og nyttevurdering

I vurderingsprosessen er både prosjektenes kvalitet og forventede nytteverdi vurdert. Det er utarbeidet konkrete vurderingskriterier for kvalitet og forventet nytteverdi som er lagt til grunn. Kriteriene er felles for alle de regionale helseforetakene. For hvert vurderingskriterium er søknadene vurdert etter en skala fra 0 til 5 der 5 er beste verdi.

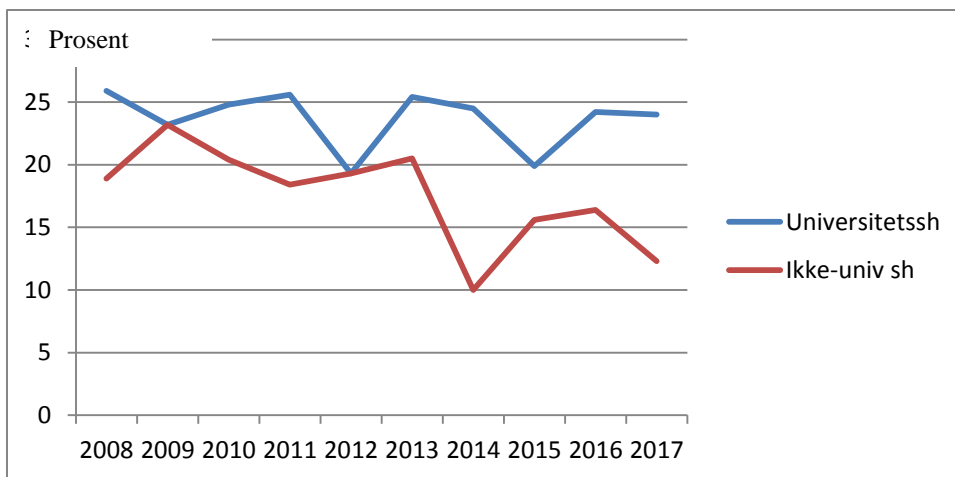
Gjennomsnittlig total karakter for alle søknadene om forskningsprosjekter er 3,65. Det er en viss forskjell i den samlede gjennomsnittskarakteren for kvalitet og nytte mellom søknader fra universitetssykehusene (3,69) og fra ikke-universitetssykehusene (3,52).

2.4 Fordelingsvirkninger av innstillingen

Fordelingseffekter etter den faglige innstillingen er oppsummert i tabellform, se vedlegg 4.

Universitetssykehus – ikke-universitetssykehus

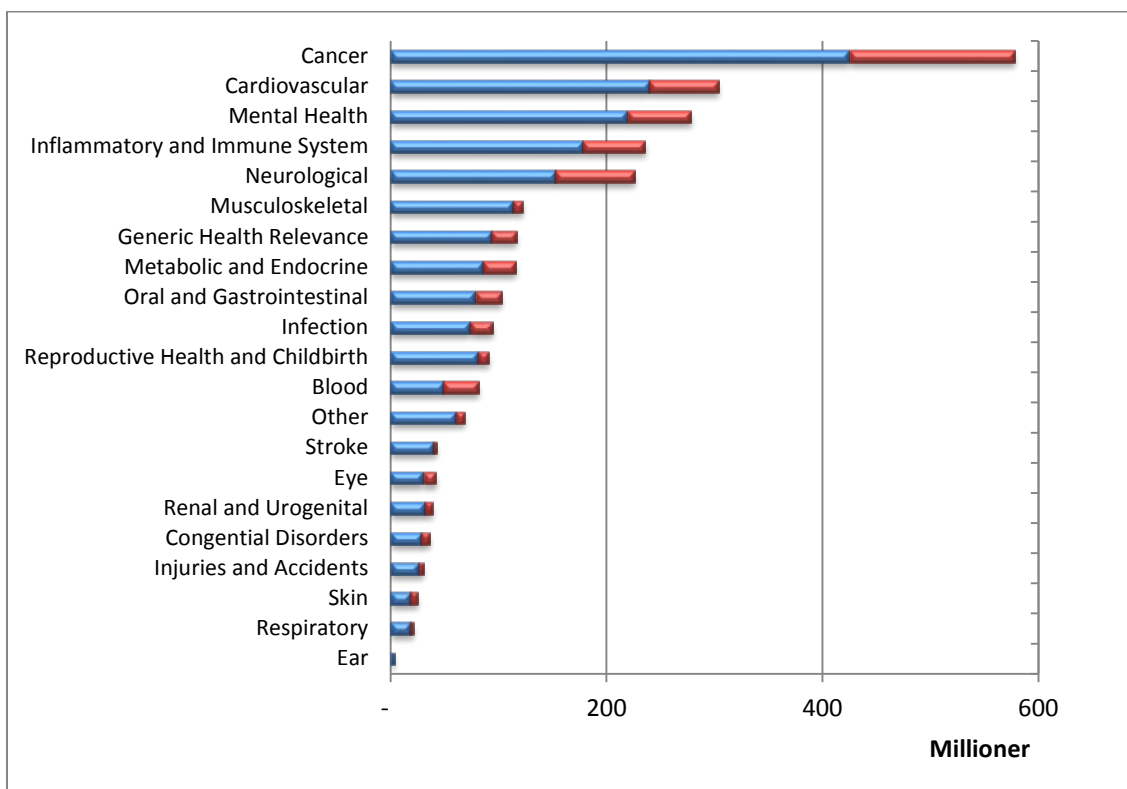
Tildelingsandelen for søknader fra ikke-universitetssykehusene har gjennomgående vært noe lavere enn for søknader fra universitetssykehusene. I årets prosess er innstillingsandelen for ikke-universitetssykehusene 12,3 % (16 av 130), mens den for universitetssykehusene er 24,0 % (105 av 438). Utviklingen over tid er vist i figur 1. Innstillingen for 2017 innebærer at total støttesum til søknader vil utgjøre 15,3 millioner kroner for ikke-universitetssykehusene og 120,1 millioner kroner for universitetssykehusene. I løpet av 2016 er det gjennom en separat utlysning også tildelt egne strategiske forskerstipend til de store ikke-universitetssykehusene. Tar man med disse tildelingene, vil antallet nye tildelinger til vitenskapelige stillinger ved de store ikke-universitetssykehusene øke fra 11 til 17.

Figur 1. Tildelingsandeler til ikke-universitetssykehus og universitetssykehus for søknader om regionale forskningsmidler fra Helse Sør-Øst RHF.

Fagområder

Forskningsprosjekter som tildeles regionale forskningsmidler klassifiseres etter fagområde i henhold til et eget klassifiseringssystem (HRCS) som nå brukes av helseregionene og Norges forskningsråd.

Figur 2. Fordeling av søknadsbeløp etter fagområde (rødt + blått), samt beløp for innstilte søknader (rødt). Gjelder totalt for hele prosjektperioden fra og med 2017.

Kjønnforskjeller

Andelen kvinnelig søker i årets prosess er 37,5 %, omtrent det samme som i fjor. Kvinneandelen har de siste par årene vært høyere enn tidligere år. Innstillingsandelen blant kvinnelige søker er i år 18,3 %, mens for mannlige søkere er den 23,1, %. Dette innebærer at forskjellen i tildelingsandel vil være på samme nivå som i fjor.

2.5 Kvalitetssikring av vurderingsprosess

I 2013 ble søknads- og vurderingsprosessen for regionale forskningsmidler evaluert av NIFU (kfr styresak 067-2013). Opplegg for og gjennomføring av søknads- og vurderingsprosessen ble funnet å være tilfredsstillende. Forbedringspunkter er fulgt opp.

Konsernrevisjonen deltok også i år som observatør på det avsluttende innstillingsmøtet med komitélederne, konferer vedlegg 5.

2.6 Tildeling av regionale strategiske forskningsmidler utenom årets søknadsprosess

Andelen regionale forskningsmidler som ikke inngår i utlysningsspotten, er enten bundet opp i videreføring av flerårige tiltak eller foreslås tildelt til nye tiltak slik som det framgår av tabell 2.

Tabell 2 inkluderer HOD-midler som er innstilt av Samarbeidsorganet (vedlegg 4).

HOD – midler	Beløp (mill.kr)	
Tilskudd til Helse Sør-Øst RHF for 2017		278,4
Videreføringer		
Nasjonale nettverkssatsinger	-5,3	
Tilsagn fra tidligere tildelinger	-174,4	
SUM fratreck		-179,7
Til utlysningsspott for 2017 fra HOD-midler		98,7
RHF strategiske forskningsmidler		
Ramme for 2017		268,6*
Videreføringer		
Tilsagn fra tidligere tildelinger	-130,0	
EMBL-noden	-7,0	
Støtte til Tjeneste for sensitive data (TSD)	-1,8	
Kompetansemiljø helsetjenesteforskning	-4,0	
Regional forskningsstøtte	-39,0	
Strategiske tiltak ikke-universitetssykehus	-3,0	
Innovasjon		
Forskningsbaserte og brukerdrevne innovasjonstiltak (til utlysning)	-30,0	
Annet		
Insentivordning for å stimulere til ekstern/internasjonalt forskningsfinansiering	-11,5	
Søknadsvurdering, administrasjon og synliggjøring	-3,6	
Uforutsette tiltak i løpet av året	-2,0	
SUM fratreck		-231,9
Til utlysningsspott for 2017 fra RHF strategiske forskningsmidler		36,7
Til utlysning totalt 2017 fra HOD-midler og RHFstrategiske midler		135,4

Tabell 2. Foreslått fordeling av HOD-midler og RHF strategiske forskningsmidler 2017.

*Beløpet er prisjustert fra 2016 og tillagt 5 millioner kroner.

Støtte til EMBL-noden, kompetansemiljø for helsetjenesteforskning og regional forskningsstøtte er videreført i samsvar med konsortieavtale med Universitetet i Oslo. Det er videre foreslått støtte til Tjeneste for sensitive data (TSD), med tilsagn for en treårsperiode. Dette vil gi forskningsmiljøene i regionen et betydelig forsterket tilbud spesielt når det gjelder sikker håndtering av store mengder sensitive forskningsdata. En kort omtale av TSD er gitt i vedlegg 6.

Fra HOD-midlene er det avsatt i alt 5,3 millioner kroner til nasjonale nettverksatsinger. Dette er en videreføring av forskningsnettverk som er opprettet etter anbefaling fra Nasjonal samarbeidsgruppe for helseforskning i spesialisthelsetjenesten (NSG). De tildelte midlene dekker kostnadene med sentrale nettverksfunksjoner inkl. koordinering for fire av seks nasjonale forskningsnettverk. De nasjonale nettverkene som har sin kjerne i Helse Sør-Øst er for alvorlige psykiske lidelser, muskelskjelett sykdommer, kreft og helsetjenesteforskning og blir hver finansiert med inntil 1,5 millioner kroner per år. Alle NSG-nettverkene er nylig eksternt evaluert og tildelingen samsvarer med evalueringen. Nettverket for kreft vil bli avsluttet i løpet av 2017.

Det er viktig at forskning ved ikke-universitetssykehusene styrkes. For 2016 avsatte Helse Sør-Øst RHF inntil 6,0 millioner kroner til strategiske tiltak i løpet av 2016 knyttet til dette formålet. Disse midlene gav rom for en tildeling til i alt seks strategiske forskerstipend ved de store ikke-universitetssykehusene. Midlene ble tildelt etter konkurranseutsetting. Prosjektene holder alle høy kvalitet og forskningsaktiviteten vil kunne gi ringvirkninger lokalt ved å bidra til kompetanseheving for forskning ved ikke-universitetssykehusene. Tildelingen ble svært godt mottatt, og satsingen er foreslått videreført med 3,0 millioner kroner til nye tiltak for å styrke forskningen ved disse sykehusene. I tillegg tilkommer videreføring av tildelingene i 2016 på i alt 4,0 millioner kroner.

For å stimulere forskningsmiljøene til innhenting av eksterne forskningsmidler blant annet fra internasjonale, konkurranseutsatte kilder, f.eks. fra EU, foreslås det inntil 11,5 millioner kroner avsatt til nye insentivtiltak. Dette er i tråd med overordnede føringer fra HOD. Av disse midlene vil 3,5 millioner kroner tilføres Inven2 for å bidra til kostnadsdekning knyttet til nødvendig forberedelse og økonomisk oppfølging av eksternt finansierte kliniske intervensjonsstudier. Dette vil gjøre det enklere for helseforetakene å ta del i slike prosjekter. I samarbeid med universitetssykehusene arbeides det med å etablere en egen insentivordning målrettet mot forskningsmiljøer som forutsettes å ha tilstrekkelig forskningskompetanse til å fremme søknad om EU-midler.

I løpet av året kan det oppstå behov for tildeling av midler til forskningsformål som er viktig å støtte raskt. De siste årene har denne type støtte vært aktuell for forskning knyttet til katastrofer (22. juli-forskning) og infeksjoner (Zika-virus). Det foreslås derfor avsatt 2 millioner kroner til slike uforutsette tiltak i løpet av året.

2.7 Midler til innovasjonstiltak

Helse Sør-Øst RHF ønsker å opprettholde nivået på innovasjonsaktiviteten i foretaksgruppen og foreslår å sette av inntil 30,0 millioner kroner for 2017 av de regionale, strategiske forskningsmidlene til fordeling til nye forskningsbaserte og behovsdrevne innovasjonstiltak. Beløpet er uendret fra 2015 og 2016. Kategorien behovsdrevet innovasjon ble lansert ved andre utlysning i 2016 og representerer en sammenslåing av de tidligere kategoriene brukerdrevet og strategisk innovasjon. Formålet med dette var å forsterke målrettingen av innovasjonsmidlene. Samlet for de to søknadskategoriene kom det i andre søknadsrunde inn søknader fra 10 helseforetak i Helse Sør-Øst samt fra to av de private, ideelle sykehusene. Denne gode spredningen har vært gjennomgående etter at søknadskategoriene brukerdreven/behovsdrevet innovasjon ble etablert i tillegg til forskningsbasert innovasjon. I vedlegg 7 er tildeling til innovasjonstiltak beskrevet.

3. Administrerende direktørs vurderinger

Forskning er et sentralt innsatsområde for Helse Sør-Øst RHF. Ved de årlige utlysningene av forskningsmidler legges regional forskningsstrategi til grunn.

Vitenskapelig kvalitet og forventet nytteverdi for pasientbehandling og helsetjenesten er lagt til grunn ved den faglige vurderingen av søknadene. De fire administrerende direktørene i de regionale helseforetakene ble høsten 2016 enige om felles vurderingskriteriene for alle regioner. Alle søknader som er innstilt til støtte har høy kvalitet og ingen søknader som er innstilt til støtte har skåret lavt på nytteverdi. Det har vært lagt ned et betydelig arbeid for å sikre habilitet i vurderings- og tildelingsprosessen og forsvarlig etisk standard på arbeidet med søknadene.

Litt over en femtedel av søknadene om regionale forskningsmidler kommer fra ikke-universitetssykehusene, hvilket er tilsvarende som i fjor. Tildelingsandelen for ikke-universitetssykehusene varierer og er generelt lavere enn for universitetssykehusene. En stor andel av denne nivåforskjellen og variasjonen kan tilskrives kvalitetsforskjeller og lave søknadstall. Det siste gir tilfeldige variasjoner fra år til år. Det er viktig at det fortsatt legges til rette for forskning med regionale forskningsstøttetiltak, -infrastrukturløsninger og -nettverksstrukturer som forskere ved alle helseforetakene kan dra nytte av. Fordelingen av regionale forskningsmidler utenom søknadsprosessen til ulike tiltak støtter opp om dette og skal bidra til gode forskningsmuligheter i hele helseforetaksgruppen.

Fjorårets satsing på strategiske forskerstipend ved de store ikke-universitetssykehusene oppfattes som vellykket og vil bli videreført. Over tid vil dette bidra til å styrke forskningskompetansen ved disse sykehusene.

Infrastruktursatsingen inkluderer et betydelig løft med tanke på gode IKT-løsninger som skal legges til rette for forskere ved alle helseforetak i regionen. IKT-satsingen skjer fra og med 2016 som en del av Digital fornying i nært samarbeid med Sykehuspartner og i overensstemmelse med regional IKT-infrastrukturmodernisering for øvrig.

Insentivordninger videreføres og styrkes for å stimulere til innhenting av ekstern forskningsfinansiering. Basisfinansieringen av regionens fremste kompetansemiljø for helsetjenesteforskning og samhandlingsforskning ved Akershus universitetssykehus HF videreføres.

De strategiske midlene brukes også til å støtte nye innovasjonstiltak. Dette har stor betydning for å bidra til realisering av nytten av resultater fra forskningen i pasientbehandlingen og muliggjør at erfaringer og idéer fra helsetjenesten kan omsettes i produkter og tiltak som forbedrer tjenestetilbudet.

Administrerende direktør konstaterer at årets søknadsprosess har vært åpen, godt dokumentert og faglig forsvarlig. Transparens og habilitet oppfattes tilstrekkelig ivarettatt.

Vurderingskomiteene har også i år vurdert det generelle kvalitetsnivået for årets søknader som høyt. Administrerende direktør er tilfreds med at det er kommet på plass felles kriterier for både kvalitet- og nyttevurdering av søknadene for å sikre at regionale forskningsmidler tildeles prosjekter med forventet høy nytteverdi for pasientbehandling og helsetjenesten.

Administrerende direktør anbefaler styret å vedta tildelingen av konkurranseutsatte regionale forskningsmidler som håndteres sammen med det øremerkede tilskuddet fra HOD i en felles søknads- og vurderingsprosess. Prosessen er forankret i Regionalt forskningsutvalg, og tildelingen er i samsvar med vedtatt innstilling i Samarbeidsorganet 2. desember 2016 om fordeling av HOD-midler til individuelle forskningsprosjekt og -tiltak.

Administrerende direktør mener videreføring og foreslått finansiering av nye, ikke-konkurranseutsatte forskningstiltak vil ha stor betydning for implementering av den regionale forsknings- og innovasjonsstrategien for å oppnå forskning av høy kvalitet i hele regionen. Det anses spesielt viktig å styrke forskningsaktiviteten ved ikke-universitetssykehusene, og derfor anbefales egne midler avsatt til dette.

Administrerende direktør anbefaler også videreføring av satsingen på både forsker- og brukerdreven innovasjon, som vil gi økt mulighet for realisering av mange gode idéer til forbedret pasientbehandling i helseforetakene. Det legges også vekt på at Brukerutvalget har gitt sin fulle tilslutning til fordelingen av forskningsmidler for 2017.

Trykte vedlegg:

1. Beskrivelse av tildelingsprosess for forskningsmidler i Helse Sør-Øst RHF
2. Innstillingsvedtak i Samarbeidsorganet fra møte 2. desember 2016
3. Individuell innstillingsliste (**Utsatt offentlighet til etter styrebehandling**)
4. Innstilling om tildeling: tabellarisk oversikt
5. Bekreftelse fra konsernrevisor
6. Videreførte regionale strategiske tiltak for forskning
7. Erfaringer med tildeling til innovasjonstiltak

Utrykte vedlegg:

1. Utlysningstekst med omtale av søknadskategorier: <http://www.helse-sorost.no/forskningsmidler>